

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egész évre . . . 6 korona.
Egyes szám ára 6 fillér.

MEGJELENIK HETENKÉNT EGYSZER:
pénteken és minden törvény-
hatósági bizottsági közgyűlést
követő napon.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Városi könyvnyomda-vállalat
irodájában.

Ide küldendők a kéziratok és
előfizetési díjak.

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: **VECSEY IMRE.** * Felelős szerkesztő: **KONCZ ÁKOS.**

Kiadótulajdonos: **A VÁROSI KÖNYVNYOMDA-VÁLLALAT.**

Városunk főispánjának kinevezése.

Városunk közönségéhez Andrassy Gyula gróf belügy-
miniszter a következő leiratot intézte:

Magyar királyi belügyminiszter.

4427. sz.
eln.

A szabad királyi város közönségének

Debreczen.

Ő császári és apostoli királyi Felsege folyó évi május
hó 23-án kelt legfelsőbb elhatározásával Wespriény Zoltán
főjegyzőt Hajdu vármegye és Debreczen sz. kir. város főis-
pánjává legkegyelmesebben kinevezni méltóztatott.

Erről a törvényhatóságot ezennel értesitem.

Budapest, 1906 május 26.

Andrassy.

*

Jólehet városunk közönsége már a hivatalos lap köz-
lése előtt értesült az új főispán kinevezéséről, mégis ked-
vesen érintette a belügyminiszter leirata úgy a vármegyét,
mint városunk összes lakosait.

A kormány szerencsésen választott, midőn Wespriény
Zoltánt ajánlotta a kinevezésre. Nemcsak azért, mivel oly
férfi nyerte el ezt a diszes állást, aki közszolgálatban el-
töltött évei alatt hű teljesítője volt a kötelességeknek,
hanem azért is, mert úgy tehetsége, mint minden irányu
tudása, a közigazgatás minden ágában való jártassága, a
gyakorlati téren szerzett tapasztalatai egyiránt képesítik
ezen állás betöltésére. Örömnk annál teljesebb, mivel
személyében oly férfit nyert városuk, ki ismeri törekvé-
seinket, vágyainkat és ezeknek elérésére és megvalósítá-
sára mint első munkás áll az ügyek élére. Ismerik továbbá
páratlan buzgalmát, érzékét minden nemes ügy iránt, soha
nem lankadó lelkesedését a szép és hasznos alkotások iránt.
Tudjuk, hogy nem disznek tekintni méltóságát, hanem munka-
mezőnek, melyen a város javára dolgozni kíván. Éppen
azért meg vagyunk győződve, hogy működése áldásos lesz
közügyeinkre, társadalmi életünkre, kulturális és ember-
baráti intézményeink felvirágzására egyiránt.

Most sem mondhatunk egyebet, mint amit elmondot-
tunk lapunk hasábjain az új főispán kinevezésének hírére.
Városunk nagy alkotások küszöbén áll.

Az alapok le vannak rakva, a kiépítés anyagai össze-
hordva. Megjött a várva-várt béke is, nincs tehát semmi
akadálya a város polgári jólétét célzó munkának. Az új
főispán első megjelenésénél bizonyára örömmel fogja látni,
hogy a városi tanács lelkiismeretes hűséggel, következetes

kitartással dolgozik a város üdvén, első törvényének tartva
nemcsak az eszmék utját egyengetni, hanem a modern ha-
ladás követeléseit ernyedetlen munkával, okos körültekint-
téssel, városunk háztartása egyensúlyának megzavarása
nélkül keresztül is vinni. Mivel pedig az új főispán eddigi
életirányát nem fogja megváltoztatni és megmarad abban
a meggyőződésben, hogy a tisztesség gyümölcse a munka,
bizonyára kész örömmel viszi be a város munkakörébe dus
tapasztalatait, munkakedvét és a tisztikar iránt való igaz-
ságos szeretetét.

Ennyit akartunk elmondani az új főispán közel kine-
vezése alkalmából, benső tisztelettel üdvözölve személyét,
kit eddig is tisztelni és becsülni tanultunk. Érezze magát
közöttünk úgy a hivatalos téren, mint a társadalmi érint-
kezésben és a város javát célzó munkás törekvésében
összeforrva járjon vele az a tudat, hogy a város tanácsa és
tisztikara tehetségének legjavát ajánlja fel az egyetértő és
egyakaratan megnyilatkozó munkára.

Reményeit váltsa be a jövő, munkáján legyen Isten
áldása!

*

Az új főispán beiktatása f. hó 7-ikén délelőtt 10¹/₂
órákor lesz a városháza nagytermében. A meghívók a
napokban már szétmennek. A beiktató közgyűlés pro-
gramja a következő: Elnöki megnyitó. A kinevezés fel-
olvasása. Polgármester javaslatot tesz a főispánnak küldött-
ség útján való meghívására. A főispán megjelenése. Az
eskü letétele. Polgármester üdvözlő a város nevében az új
főispánt. Az új főispán székfoglaló beszéde. Kiss Albert
biz. tag üdvözlő beszéde. Indítvány az elhangzott beszédek
jegyzőkönyvbe vételére.

A közgyűlés után az új főispán küldöttségeket fogad,
délután 2 órákor pedig diszebéd lesz az Arany Bika szálló
disztermében.

Tüzelőanyag-hiány és erdősités.

A Nagy Magyar Alföld egy nagy része még ma is tel-
jesen kietlen, értve ezt arra, hogy fásítások rajta nem tör-
téntek. Pedig a légköri viszonyok jobbulásának egyik hat-
hatós tényezője volna az, ha kellő mennyiségben az Alföldön
befásítások eszközöltettek volna. Azonban, amint az alföldi
gazda a takarmánytermeléstől is megvonja földjét, annál-
inkább megvonja a fásítástól. Az ő szeme nem kívánja a
fa zöldjét és nem telik öröme abban, hogy saját fáiban gyö-
nyörködjen. Pedig azon része az Alföldnek, ahol már ezt
megkedvelték, mily egészen más képét nyújtja a szabad
természetnek szép faültetvényeivel, szőlőültetvényeivel és
gyümölcsöseivel. Miért nem lehetne ez így az egész Nagy

Alföldön? Csak a jó példa és némely esetben a reakényszerítés hiánya okozza ezt. A fátlan vidékek természetesen tüzelőanyag hiányában is szenvednek. A mai viszonyok között felhasználják a kukoriczakórót, de legtöbb esetben a gabonafélék szalmáját. De még tovább is mennek, mert nem csak azt az anyagot tüzelik el, amelyből a trágya készülhetne, de a már kész trágyát is, amely állatok után származott, téglá alakúvá gyömöszölik, kiszáritják és úgy mint a tőzeg téglát, tüzelésre felhasználják. Mit mondjunk erre? Hisz ez valóságos pusztai állapot s minden kritikán alól van. Nagyon szükséges volna tehát az Alföld befásítására közrehatni. Lehet ez példaadás, társadalmi uton és törvény alkalmazásával. Társadalmi uton oly módon lehetne hatást gyakorolni, hogy az ily fátlan vidékek lakosságát a gazdasági egyesületek elvinnék kirándulásra Kecskemét, Körös, Halas, vagy oly alföldi városokba, ahol a befásításokkal szép eredményeket értek el. Társadalmi uton lehetne díjazásokkal, nyilvános megdicsérésekkel hatni a nagy közönségre, hogy ő is eszközöljön befásításokat; törvényes uton pedig oda lehetne hatni, hogy az országutak, községi utak, dűlőutak befásítását törvényileg az illető községektől követelni kell. De maguk a helyhatóságok is kényszerítő eszköznek vannak birtokában, midőn a tanyák telepi részét engedélyezik, ha kimondanák azt, hogy minden tanya-tulajdonos tartozik legalább annyi fát ültetni, ahány holdas tanyai birtokot alapít és pedig a tanya építési engedélyét meg nem adni neki, míg a kellő számú fát el nem ültette és azt be nem mutatta az ellenőrző közegnek. Ezenkívül a községi közigazgatások kényszerítendők arra, hogy oly területeket, melyek mezőgazdasági célokra fel nem használhatók, fásítsanak be, és e célra az állami csemetekertekből a szükséges és megfelelő fajta csemeték rendelkezésükre bocsájtassanak. Ezen fásítások által nem csak a tüzelőfa szükséglet egy része rövid időn belül előállíthatnák, de ezen fásítások a klimatikus viszonyokra és a szél járására is kedvező befolyást gyakorolnának és a légköri csapadék nagyobb lévén, a szárazság oly nagy dimenziókat nem fog vehetni, mint jelenleg, midőn végtelen pusztaságokon szabadon száguld a szárító szél.

Addig is azonban, míg ily vidékeken a fásítások némi előhaladást tesznek, hogy a gazdaközöniséget a trágyaanyag feltüzelésétől vissza lehessen tartani, szükséges volna a legmesszebbmenő engedményekkel a felvidéki erdőségek felesleges tüzelőfa anyagát, nemkülönben az aldunai sziget-ségek olcsó faanyagát viziuton a megfelelő állomásokra szállítani és onnét, ha szükséges, akár önköltségi fuvardíjak mellett a vasutakon a fogyasztási helyekre elszállítani. Megfelelőleg szerkesztett vasuti vagonokkal oly tűzifaféleségeket is lehetne ily módon az Alföld részére szállítani, amelyek a jelenben forgalom tárgyát nem képezik. Ez által az erdőbirtokosoknak némi hasznuk kerülne, míg az alföldi gazdákon segítve volna, hogy ne kénytelenítettessenek trágya anyagra alkalmas mezőgazdasági terményeiket feltüzelni. Nagy erdőségeinkben felhalmozódik és ott korhad az u. n. értéktelen csökfa és galyfa, mert azok a magasabb szállítási díjtételt meg nem bírják. Közgazdasági szempontból el kellene követni mindent, hogy az alföldi gazdák olcsó tüzelőanyaghoz juthassanak, és ha megszokták, hogy nem a trágya készítésére alkalmas anyagot kell eltüzelni, hanem mással is lehet a szükséges meleget előállítani, akkor a fátüzelésről majd könnyebben fognak áttérni a kőszén tüzelésre, amely mindenhová könnyebben el is szállítható, jelenben azonban ettől idegenkedvén, egy átmeneti időszakot kellene létesíteni, amely a fentebbi módon egy kis

jóakarattal megvalósítható volna. Ma már az országnak sok olyan része van, ahol egy pár évtizeddel előbb még fásítások nem lévén, a szalmatüzelés volt szokásban, ujabban azonban a fásításokból nyert nyersedék elegendő tüzelőanyagot szolgáltat arra, hogy a tél hidege ellen azzal védekezhessenek. Így történhetik ez az Alföldön is, ha az illetékes tényezők összefognak és jóakarattal ezen ügyben eljárnak.

A tizenegyedik gyógyszerész ügye.

A városi tanácshoz több okleveles gyógyszerész folyamodott a tizenegyedik gyógyszerész felállításának jogáért. A városi tanács a kérvényeket kiadta az egészségügyi bizottságnak, mely a kérvényeket elutasítani javasolta, mivel nézete szerint a tizenegyedik gyógyszerész felállítását nem látja szükségesnek.

Ezzel a véleménnyel szemben leteszi Kováts Nándor gyógyszerész a következő beadványt a városi tanácshoz: Tekintetes Tanács!

A közegészségügyi bizottságnak Bethlen-Mester-utczai részre gyógyszerészeti jog elnyerését célzó kérvényemet ellenző véleményére, amennyiben ezen ügy nem csupán egy ember, hanem egy egész város-rész lakosságának érdeke, következő észrevételeket teszem:

Az egészségügyi bizottság elutasító határozatát azzal indokolja, hogy Debreczen városnak azért nincs szüksége újabb gyógyszerészre, mert a meglévők teljesen képesek fedezni a szükségleteket. Ebben talán igaza lehet a bizottságnak, de figyelmen kívül hagyta annak mérlegelését, hogy miként vannak a már meglévő gyógyszerészek elhelyezve.

Ha ezt vizsgáljuk kitűnik, hogy azok — a két legutóbb engedélyezett gyógyszerész kivételével — mind a Piacz-utczán és az ebből ágazó mellék utcák torkolatában egymás hátán szoronganak. Nevezetesen 5 gyógyszerész van a Piacz-utczán, 1 a Kossuth-, 1 a Csapó-, 1 a Péterfia elején egymástól oly csekély távolságra, hogy a megközelítésük csak a szoroson vett belvárosi lakosnak kényelmes, míg a külvároson lakóknak hosszú, fáradságos utat kell megtenni, hogy a legtöbbnyire szükséges gyógyszerekhez jussanak.

A gyógytárak ezen czélszerűtlen, helytelen elosztása indította arra az utóbbi időben az illetékes miniszteriumot, hogy méltányolva a külvároson lakók érdekeit, egyrészt az Árpád-téren, másrészt a Homokkert-utczára patikát engedélyezett, kielégítvén ezen városrészek jogos igényeit anélkül, hogy ez által bármelyik belvárosi gyógyszerész fennmaradását veszélyeztette volna. Ha már ezen városrészek patikához jutottak, nagyon természetes, a Mester-utcza-i részen lakók azon kívánsága, hogy nekik is legyen gyógyszerészük és ne legyenek kényszerítve különösen sürgős esetben éjjel, járványok idején a messze fekvő Piacz-utcza-i gyógyszerésztárat felkeresni. Egy tekintet a város térképére meggyőző minden elfogulatlan embert kívánalmuk helyességéről, mert szemmel láthatólag be lesz igazolva, hogy ennek a nagyterületnek gyógyszerészre van szüksége.

Igy az a kérdés merül fel, nem volna-e helyes, ha a Piacz-utczáról valamelyik — talán a Mester-utcza-i részhez legközelebb eső — gyógyszerész tegye át patikáját ezen városrészbe, a Piacz utcza-n így is maradna elég és újabb engedélyezésre nem lesz szükség. Csakhogy arra egyetlen Piacz-utcza-i gyógyszerész sem vállalkozik, hogy nagyobb

forgalmu gyógyszerertárát átvigye a külső részekbe, hol sokkal szerényebb jövedelemben lehet része. Nem marad tehát más hátra, mint a kérelmezett gyógyszerertár engedélyezése.

Debreczennek elvégre csakhamar 80,000 lakosa van és ha tekintetbe vesszük, hogy Szatmárnémetinek 26 ezer lakosra 7, Nagyváradnak 50 ezer lakosra 10, Kolozsvárnak 49 ezer lakosra 9, Temesvárnak 53 ezer lakosra 12 és számos más városnak lakossága számarányához mérten jobb eloszlás mellett is több gyógyszerertára van, mint Debreczennek és valamennyi tisztességesen prosperál, bizonyára városunk egészségügyének és a Mester-utcai részen lakóknak is csak előnyére fog válni az új gyógyszerertár felállítása anélkül, hogy a piaci gyógyszerertárak fennállása veszélyeztetné.

Érdek összeütközések a mai szociális korban minden téren, minden pályán előfordulnak; ügyvéd, orvos, kereskedő küzd a versennyel a szabad település jogánál fogva. A gyógyszerészeknek jutott csak az a kiváló szerencse, hogy letelepülésük kormányengedelemben van kötve. Ezen joggal nem szabad visszaélni; különösen akkor, ha, mint a jelenben is, jogos kívánságról, egy nagy városrész lakosságának közszükségét pótló intézményről van szó.

Hogy tényleg jogos kívánságról van szó, igazolom a) alatt csatolt beadvánnyal, melyben a Hatvan-, Bethlen-, Mester-utcai városrészen lakó törvényhatósági bizottsági tagok és polgárok tekintélyes száma tartja szükségesnek a gyógyszerertár felállítását.

Kérem ezen észrevételeket kellő figyelembevétel végett a város bizottsági közgyűlésébe az iratokhoz csatolva be-terjeszteni.

Debreczen, 1906 május havában.

Mély tisztelettel

L. Kováts Nándor,
okleveles gyógyszerész.

Midőn a tizenegyedik gyógyszerertár iránt való kérvények beérkeztek, a tiszti főorvos a következő véleményes jelentést terjesztette a Tanács elé:

Tekintetes városi Tanács!

Róth Miklós, szentesi lakos, gyógyszerésznek Debreczenbe XI-ik gyógyszerertár engedélyezése iránti beadványát a tekintetes Tanács 425—1906. szám alatt azon fölhívással adta ki, hogy a kérelemre vonatkozólag az 1876. évi XIV-ik t.-cz. 134. §-ában foglaltak figyelembe vételével indokolt véleményt terjesszek elő; amiért is azt tisztelettel a következőkben terjesztem be:

A gyógytári jogot kérelmező Róth Miklós teljesen ösmeretlen a debreczeni viszonyokkal, mert kérélmét támogatására — csak azért, hogy kimutassa annak lehetőségét, hogy Debreczenben s az általa megjelölt helyen gyógytár fölállítható legyen, — olyan adatokat hoz föl, amelyek a tényeknek nem felelnek meg. Debreczen lakosainak számát 85,000-re teszi, pedig az az utolsó népszámlálás adatai szerint 75,000; ennek 15,000-re tehető része állandóan, 10,000 pedig kora tavasztól késő őszig a külsőségen, tanyáikon, a várostól 8—25 kmnyi távolságban, 16 négyszög mérföld területen széjjel szórva laknak, s ezek csak nagy szükség esetén vesznek gyógyszerertár igénybe, de akkor is a akóhelyükhöz sokkal közelebb eső környékbéli községekből, mint a vámospércsi, balmazújvárosi, szoboszlói, sámsoni, nádudvari egyeki, t -csegei, gyógytárakból szerzik be azt, mert a

Debreczen környékén levő összes községek és városok (Józsát és Mikepércset kivéve) egy-két gyógyszerertárral vannak ellátva. Marad városunknak 50—55 ezer lakója, akiknek gyógyszerre van szükségük, tehát a fennálló 10 gyógytárra megosztva, egy-egy gyógytárra 5—5½ ezer lélek esik. Városunk lakosságának azonban csak 70—75%-a az, akik a gyógyszerrel való ellátást igénybe veszik, tehát a gyógytárakat fentartják, ennek is fele mint egyleti, betegpénztári, jótékony társulati tag, s mint az országos betegápolási alapra szorult egyén gyógykezeltetik, akiknek gyógyszerrel való ellátásánál az összes gyógytár tulajdonosok igen nagy árendeményt adnak. A lakosság 25—30%-a pedig vagy egyáltalában nem, vagy csak 6 filléres orvosságok által látja el magát. Hogy ily körülmények közt a már fennálló gyógytárak is egymást mennyire nyomják, arra a közel jövő valószínűleg riasztó példát fog fölmutatni.

Hivatkozik kérelmező arra is, hogy az általa jelzett városrészben nagy kefégyár, honvéd laktanya és katonakórház, ménlőtelep és szálló telepek vannak, és hogy ezen a részen tartatnak az országos vásárok is.

A kefégyár munkásai azonban a város minden részében szétszórva laknak, s a fennálló törvények szerint a betegsegélyező pénztárak tagjai lévén, egy és ugyanazon gyógytárra nem utalhatók anélkül, hogy érdekeiket egészségi szempontokból az ne befolyásolja.

A honvéd laktanya betegeit s a honvéd kórházat annak házi gyógytára látja el, ugyaninnen látják el a ménlőtelep betegeit is.

A szállóskertek — és nem telepek — napszámokból és kézi munkásokból álló csekély számú lakója pedig oly szegény, hogy azok legnagyobb részben az országos betegápolási alap terhére kapják a gyógyszereiket. Az országos vásárok, amelyek évente négyszer s 5—6 nap alatt folynak le, valamint a hetenkénti baromvásárok a város minden részéből összesereglett lakosság által tartatnak, vagy az ország különböző részeiből jött idegenek tumultusa, a hova csakis egészséges emberek gyűlnek össze természetszerűleg, — akiknek tehát semmi gyógyszeres szükségletük sincs.

Ezekből fönntartani akarni egy új gyógytárat teljesen képtelenség, s ha mégis létesítése engedélyezve lenne, az csak a Piac-, Hatvan-utca sarkán és a péterfia-utcán levő gyógyszerertárak lételének teljes veszélyeztetésével állhatna fenn.

Egészségügyi intézményeink e fontos tényezőit pedig veszélyeztetni, fennmaradásukat kockáztatni semmi esetre sem lehet közérdek.

Nyolcz hónappal ezelőtt rövid két év leforgása után a IX-ik gyógytár fölállítását követőleg a X-ik gyógytár fölállítása is engedélyezve lett. Az ezek által okozott forgalom hanyatlás olyan helyzetbe hozta nemcsak a legközelebb fekvő gyógytárak tulajdonosait, de az összes gyógytár tulajdonosokat is, hogy gyógytáraikat oly szellemben vezetni, amint az egy tisztán közegészségügyi intézménytől elvárható lenne, már alig-alig képesek; egynémelyik kénytelen most gyógyszer különlegességek, kereskedelmi cikkek, gummi áruk, illatszerek stb. forgalomba hozásával megélhetési forrásukat fentartani; mihez fog ez idővel vezetni?? ugy tetszik, mintha a charlatanizmus réme tünne föl.

A város fejlődési viszonyaiban, a IX-ik gyógytár engedélyezése óta alig, a X-ik engedélyezése óta pedig

Alföldön? Csak a jó példa és némely esetben a reákenyszerítés hiánya okozza ezt. A fátlan vidékek természetesen tüzelőanyag hiányában is szenvednek. A mai viszonyok között felhasználják a kukoriczakórót, de legtöbb esetben a gabonafélék szalmáját. De még tovább is mennek, mert nem csak azt az anyagot tüzelik el, amelyből a trágya készülhetne, de a már kész trágyát is, amely állatok után származott, téglá alakúvá gyömöszölik, kiszáritják és úgy mint a tőzeg téglát, tüzelésre felhasználják. Mít mondjunk erre? Hisz ez valóságos pusztai állapot s minden kritikán alól van. Nagyon szükséges volna tehát az Alföld befásítására közrehatni. Lehet ez példaadás, társadalmi uton és törvény alkalmazásával. Társadalmi uton oly módon lehetne hatást gyakorolni, hogy az ily fátlan vidékek lakosságát a gazdasági egyesületek elvinnék kirándulásra Kecskemét, Körös, Halas, vagy oly alföldi városokba, ahol a befásításokkal szép eredményeket értek el. Társadalmi uton lehetne díjazásokkal, nyilvános megdicsérekkel hatni a nagy közönségre, hogy ő is eszközöljön befásításokat; törvényes uton pedig oda lehetne hatni, hogy az országutak, községi utak, dülőutak befásítását törvényileg az illető községektől követelni kell. De maguk a helyhatóságok is kényszerítő eszköznek vannak birtokában, midőn a tanya telep részét engedélyezik, ha kimondanak azt, hogy minden tanya tulajdonos tartozik legalább annyi fát ültetni, ahány holdas tanyai birtokot alapít és pedig a tanya építési engedélyét meg nem adni neki, míg a kellő számú fát el nem ültette és azt be nem mutatta az ellenőrző közegnek. Ezenkívül a községi közigazgatások kényszerítendők arra, hogy oly területeket, melyek mezőgazdasági célokra fel nem használhatók, fásítsanak be, és e célra az állami csemetekertekből a szükséges és megfelelő fajtájú csemeték rendelkezésükre bocsájtassanak. Ezen fásítások által nem csak a tüzelőfa szükséglet egy része rövid időn belül előállíthatnák, de ezen fásítások a klimatikus viszonyokra és a szél járására is kedvező befolyást gyakorolnának és a légköri csapadék nagyobb lévén, a szárazság oly nagy dimenziókat nem fog vehetni, mint jelenleg, midőn végtelen pusztaságokon szabadon száguld a szárító szél.

Addig is azonban, míg ily vidékeken a fásítások némi előhaladást tesznek, hogy a gazdaközöniséget a trágyaanyag feltüzelésétől vissza lehessen tartani, szükséges volna a legmesszebbmenő engedményekkel a felvidéki erdőségek felesleges tüzelőfa anyagát, nemkülönb az aldunai sziget-ségek olcsó faanyagát viziuton a megfelelő állomásokra szállítani és onnét, ha szükséges, akár önköltségi fuvardíjak mellett a vasutakon a fogyasztási helyekre elszállítani. Megfelelőleg szerkesztett vasuti vagonokkal oly tűzifaféleségeket is lehetne ily módon az Alföld részére szállítani, amelyek a jelenben forgalom tárgyát nem képezik. Ez által az erdőbirtokosoknak némi hasznuk kerülne, míg az alföldi gazdákon segítve volna, hogy ne kényteleníttessenek trágya anyagra alkalmas mezőgazdasági terményeiket feltüzelni. Nagy erdőségeinkben felhalmozódik és ott korhad az u. n. értéktelen csökfa és galyfa, mert azok a magasabb szállítási díjtételt meg nem bírják. Közgazdasági szempontból el kellene követni mindent, hogy az alföldi gazdák olcsó tüzelőanyaghoz juthassanak, és ha megszokták, hogy nem a trágya készítésére alkalmas anyagot kell eltüzelni, hanem mással is lehet a szükséges meleget előállítani, akkor a fátüzelésről majd könnyebben fognak áttérni a kőszén tüzelésre, amely mindenhová könnyebben el is szállítható, jelenben azonban ettől idegenkedvén, egy átmeneti időszakot kellene létesíteni, amely a fentebbi módon egy kis

jóakarattal megvalósítható volna. Ma már az országnak sok olyan része van, ahol egy pár évtizeddel előbb még fásítások nem lévén, a szalmatüzelés volt szokásban, ujabban azonban a fásításokból nyert nyesedék elegendő tüzelőanyagot szolgáltat arra, hogy a tél hidege ellen azzal védekezhessenek. Így történhetik ez az Alföldön is, ha az illetékes tényezők összefognak és jóakarattal ezen ügyben eljárnak.

A tizenegyedik gyógyszertár ügye.

A városi tanácshoz több okleveles gyógyszerész folyamodott a tizenegyedik gyógyszertár felállításának jogáért. A városi tanács a kérvényeket kiadta az egészségügyi bizottságnak, mely a kérvényeket elutasítani javasolta, mivel nézete szerint a tizenegyedik gyógyszertár felállítását nem látja szükségesnek.

Ezzel a véleménnyel szemben leteszi Kováts Nándor gyógyszerész a következő beadványt a városi tanácshoz:

Tekintetes Tanács!

A közegészségügyi bizottságnak Bethlen-Mester-utczai részre gyógyszertári jog elnyerését célzó kérvényemet ellenző véleményére, amennyiben ezen ügy nem csupán egy ember, hanem egy egész város-rész lakosságának érdeke, következő észrevételeket teszem:

Az egészségügyi bizottság elutasító határozatát azzal indokolja, hogy Debreczen városnak azért nincs szüksége újabb gyógyszertárra, mert a meglevők teljesen képesek fedezni a szükségleteket. Ebben talán igaza lehet a bizottságnak, de figyelmen kívül hagyta annak mérlegelését, hogy miként vannak a már meglevő gyógyszertárak elhelyezve.

Ha ezt vizsgáljuk kitűnik, hogy azok — a két legutóbb engedélyezett gyógyszertár kivételével — mind a Piacz-utczán és az ebből ágazó mellék utcák torkolatában egymás hátán szoronganak. Nevezetesen 5 gyógyszertár van a Piacz-utczán, 1 a Kossuth-, 1 a Csapó-, 1 a Péterfia elején egymástól oly csekély távolságra, hogy a megközelítésük csak a szoroson vett belvárosi lakosnak kényelmes, míg a külvároson lakóknak hosszú, fáradságos utat kell megtenni, hogy a legtöbbnyire szükséges gyógyszerekhez jussanak.

A gyógytárak ezen célszerűtlen, helytelen elosztása indította arra az utóbbi időben az illetékes miniszteriumot, hogy méltányolva a külvároson lakók érdekeit, egyrészt az Árpád-téren, másrészt a Homokkert-utczára patikát engedélyezett, kielégítvén ezen városrészek jogos igényeit anélkül, hogy ez által bármelyik belvárosi gyógyszertár fennmaradását veszélyeztette volna. Ha már ezen városrészek patikához jutottak, nagyon természetes, a Mester-utcza-i részen lakók azon kívánsága, hogy nekik is legyen gyógyszertáruk és ne legyenek kényszerítve különösen sürgős esetben éjjel, járványok idején a messze fekvő Piacz-utcza-i gyógyszertárakat felkeresni. Egy tekintet a város térképére meggyőző minden elfogulatlan embert kívánalmuk helyességéről, mert szemmel láthatólag be lesz igazolva, hogy ennek a nagyterületnek gyógyszertára van szüksége.

Igy az a kérdés merül fel, nem volna-e helyes, ha a Piacz-utczáról valamelyik — talán a Mester-utcza-i részhez legközelebb eső — gyógyszerész tegye át patikáját ezen városrészbe, a Piacz utcza-n így is maradna elég és újabb engedélyezésre nem lesz szükség. Csakhogy arra egyetlen Piacz-utcza-i gyógyszerész sem vállalkozik, hogy nagyobb

forgalmu gyógyszerertárát átvigye a külső részekbe, hol sokkal szerényebb jövedelemben lehet része. Nem marad tehát más hátra, mint a kérelmezett gyógyszerertár engedélyezése.

Debreczennek elvégre csakhamar 80,000 lakosa van és ha tekintetbe vesszük, hogy Szatmárnémetinek 26 ezer lakosra 7, Nagyváradnak 50 ezer lakosra 10, Kolozsvárnak 49 ezer lakosra 9, Temesvárnak 53 ezer lakosra 12 és számos más városnak lakossága számarányához mérten jobb eloszlás mellett is több gyógyszerertára van, mint Debreczennek és valamennyi tisztességesen prosperál, bizonyára városunk egészségügyének és a Mester-utczai részen lakóknak is csak előnyére fog válni az új gyógyszerertár felállítása anélkül, hogy a piaci gyógyszerertárak fennállása veszélyeztetné.

Érdek összeütközések a mai szociális korban minden téren, minden pályán előfordulnak; ügyvéd, orvos, kereskedő küzd a versennyel a szabad település jogánál fogva. A gyógyszerészeknek jutott csak az a kiváló szerencse, hogy letelepülésük kormányengedelemez van kötve. Ezen joggal nem szabad visszaélni; különösen akkor, ha, mint a jelenben is, jogos kívánságról, egy nagy városrészen lakosságának közszükségét pótló intézményről van szó.

Hogy tényleg jogos kívánságról van szó, igazolom a) alatt csatolt beadvánnyal, melyben a Hatvan-, Bethlen-, Mester-utcza városrészen lakó törvényhatósági bizottsági tagok és polgárok tekintélyes száma tartja szükségesnek a gyógyszerertár felállítását.

Kérem ezen észrevételeket kellő figyelembevétel végett a város bizottsági közgyűlésébe az iratokhoz csatolva be-terjeszteni.

Debreczen, 1906 május havában.

Mély tisztelettel

L. Kováts Nándor,
okleveles gyógyszerész.

Midőn a tizenegyedik gyógyszerertár iránt való kérvények beérkeztek, a tiszti főorvos a következő véleményes jelentést terjesztette a Tanács elé:

Tekintetes városi Tanács!

Róth Miklós, szentesi lakos, gyógyszerésznek Debreczenbe XI-ik gyógyszerertár engedélyezése iránti beadványát a tekintetes Tanács 425—1906. szám alatt azon fölhívással adta ki, hogy a kérelemre vonatkozólag az 1876. évi XIV-ik t.-cz. 134. §-ában foglaltak figyelembe vételével indokolt véleményt terjesszek elő; amiért is azt tisztelettel a következőkben terjesztem be:

A gyógytári jogot kérelmező Róth Miklós teljesen ösmeretlen a debreczeni viszonyokkal, mert kérelme támogatására — csak azért, hogy kimutassa annak lehetőségét, hogy Debreczenben s az általa megjelölt helyen gyógytár fölállítható legyen, — olyan adatokat hoz föl, amelyek a tényeknek nem felelnek meg. Debreczen lakosainak számát 85,000-re teszi, pedig az az utolsó népszámlálás adatai szerint 75,000; ennek 15,000-re tehető része állandóan, 10,000 pedig kora tavasztól késő őszig a külsőségen, tanyáikon, a várostól 8—25 kmnyi távolságban, 16 négyszög mérföld területen széjjel szórva laknak, s ezek csak nagy szükség esetén vesznek gyógyszerertár igénybe, de akkor is a akóhelyükhöz sokkal közelebb eső környékbeli községekből, mint a vámospércsi, balmazújvárosi, szoboszlói, sámsoni, nádudvari egyeki, t.-csegei, gyógytárakból szerzik be azt, mert a

Debreczen környékén levő összes községek és városok (Józsát és Mikepércset kivéve) egy-két gyógyszerertárral vannak ellátva. Marad városunknak 50—55 ezer lakója, akiknek gyógyszerre van szükségük, tehát a fennálló 10 gyógytárra megosztva, egy-egy gyógytárra 5—5½ ezer lélek esik. Városunk lakosságának azonban csak 70—75%-a az, akik a gyógyszerrel való ellátást igénybe veszik, tehát a gyógytárakat fentartják, ennek is fele mint egyleti, betegpénztári, jótékony társulati tag, s mint az országos betegápolási alapra szorult egyén gyógykezeltetik, akiknek gyógyszerrel való ellátásánál az összes gyógytár tulajdonosok igen nagy árengedményt adnak. A lakosság 25—30%-a pedig vagy egyáltalában nem, vagy csak 6 filléres orvosságok által látja el magát. Hogy ily körülmények közt a már fennálló gyógytárak is egymást mennyire nyomják, arra a közel jövő valószínűleg riasztó példát fog fölmutatni.

Hivatkozik kérelmező arra is, hogy az általa jelzett városrészen nagy kefégyár, honvéd laktanya és katonakórház, ménlőtelep és szálló telepek vannak, és hogy ezen a részen tartatnak az országos vásárok is.

A kefégyár munkásai azonban a város minden részében szétszórva laknak, s a fennálló törvények szerint a betegsegélyző pénztárak tagjai lévén, egy és ugyanazon gyógytárra nem utalhatók anélkül, hogy érdekeiket egészségi szempontokból az ne befolyásolja.

A honvéd laktanya betegeit s a honvéd kórházat annak házi gyógytára látja el, ugyaninnen látják el a ménlőtelep betegeit is.

A szállóskertek — és nem telepek — napszámokból és kézi munkásokból álló csekély számú lakója pedig oly szegény, hogy azok legnagyobb részben az országos betegápolási alap terhére kapják a gyógyszereiket. Az országos vásárok, amelyek évente négyszer s 5—6 nap alatt folynak le, valamint a hetenkénti baromvásárok a város minden részéből összesereglett lakosság által tartatnak, vagy az ország különböző részeiből jött idegenek tumultusa, a hova csakis egészséges emberek gyűlnek össze természetesen, — akiknek tehát semmi gyógyszereszkütségletük sincs.

Ezekből fönttartani akarni egy új gyógytárat teljesen képtelenség, s ha mégis létesítése engedélyezve lenne, az csakis a Piac-, Hatvan-utcza sarkán és a péterfia-utcán levő gyógyszerertárak lételének teljes veszélyeztetésével állhatna fenn.

Egészségügyi intézményeink e fontos tényezőit pedig veszélyeztetni, fennmaradásukat kockáztatni semmi esetre sem lehet közérdek.

Nyolcz hónappal ezelőtt rövid két év letorgása után a IX-ik gyógytár fölállítását követőleg a X-ik gyógytár fölállítása is engedélyezve lett. Az ezek által okozott forgalom hanyatlás olyan helyzetbe hozta nemcsak a legközelebb fekvő gyógytárak tulajdonosait, de az összes gyógytár tulajdonosokat is, hogy gyógytáraikat oly szellemben vezetni, amint az egy tisztán közegészségügyi intézménytől elvárható lenne, már alig-alig képesek; egynémelyik kénytelen most gyógyszer különlegességek, kereskedelmi cikkek, gummi áruk, illatszerek stb. forgalomba hozásával megélhetési forrásukat fentartani; mihez fog ez idővel vezetni?? ugy tetszik, mintha a charlatanizmus réme tünne föl.

A város fejlődési viszonyaiban, a IX-ik gyógytár engedélyezése óta alig, a X-ik engedélyezése óta pedig

épen semmi kedvező változás nem állott be; sem gyárak, sem ipari vagy kereskedelmi vállalatok nem létesültek; a lakosság száma kivándorlások miatt alig szaporodott, új közlekedési vonalak nem nyitak.

A jelenleg kérelmezett gyógyszer-tár, melynek kérelme sem jogos — mert hiszen három év és különösen nyolcz hónap leforgása alatt valóban nem történt semmi olyan változás, mely a törvény idevonatkozó rendelkezése alapján a kérvényt tárgyalásra alkalmassá tenné — oly anyagi veszteséggel sujtaná akár a Péterfia-utcza elején levő, de különösen a Piacz-, Hatvan-utcza sarkán fentálló gyógytárat, hogy azok forgalmuk megcsökkenése miatt, a reájuk most is nehezedő terhet elviselni nem tudnák, s az anyagi tönk szélére jutnának.

Hitem s meggyőződése, hogy a város közönsége tiszta és jó gyógyszerekkel, pontos, figyelmes és lelkiismeretes kiszolgálással csak akkor lesz ellátva, ha a jelenlegi gyógyszerészek küzdelemteljes munkáját megbecsüljük, mert hiszen láttuk és látjuk, hogy ők mindig hiven betöltötték azon követelményeket, amelyeket az egészségügyi törvények és rendeletek a gyógyszerek tartása és kiszolgáltatásában tőlük megkövetelnek, s a mellett mindig eleget tettek polgári és társadalmi állásuknál fogva, a kultur czélok elérésében reájuk rótt kötelezettségeiknek.

Hivatkozva tehát az 1876. évi XIV-ik t.-cz. 134. §. 5-ik bekezdésére, miszerint a népesség számára a helyi viszonyokra s a már fennálló gyógyszer-tárakra tekintettel kellőképen kimutattam, hogy egy új gyógyszer-tár elannyira felesleges, miszerint az ily uton megsaporodott gyógyszer-tárak fennállását veszélyeztetné,

de meg hivatalos kötelességemből kifolyólag midőn a gyógyszer-tárakat, mint közegészségügyi intézményeket megvédeni tartozom:

tisztelettel jelentem be azon véleményemet, hogy egy új gyógytárnak felállítására szükség nem forog fenn; arra előreláthatólag évtizedig sem lesz szükség, s ha annak engedélyezése megtörténne, hozzá közel fekvők fennállását veszélyeztetné, sőt azokat az anyagi tönk szélére vinné.

Debreczen, 1906 év február 15.

Dr. Varga Emil,

tiszti főorvosi teendőkkkel megbízott
tiszti orvos.

A szerb dalosok városunkban.

A szerb dalosok itt időzése alatt a rendezőbizottság a következő programot állította össze:

Junius 2. Szombat.

1. Érkezés a vasuti állomáshoz d. u. 6 óra 48 perczkor, hol és amikor az Egyetértés dalegylet zenekara és a dalegyesületek, a város nevében Oláh Károly kultur-tanácsnok fogadják az érkezőket.

2. Felszállás a helyivasut külön vonatára s bevonulás a Bika-szállóba.

3. Ismerkedés este 8 órakor a Bika udvarkertjében, rossz idő esetén az ebédlőben. A vacsora étlap szerint történik. Vacsora alatt az összes vendéglátó dalegyletek mulattatják szerb vendégeinket.

Kivánatos ez ismerkedési estén minél nagyobb számú közönség részvétele.

II-ik nap. Junius 3. Vasárnap.

1. Reggel $\frac{1}{2}$ 8—8-ig gyülekezés a „Bika“ előtt.
2. Pont 8 órakor indulás a helyivasut külön vonaton a Nagyerdőre.
3. $\frac{1}{2}$ 10 órakor villás reggeli (gulyás és sör) a vendégek tiszteletére a „Polgári lövölde“ előtt.
4. Pont 11 órakor indulás (külön vonaton) vissza; leszállás a Csokonai szobornál. Fényképezés.
2. A fényképfelvétel a Nagytemplom északi oldalán történik. Utána a kolleginm, muzeumok, oratorium és a nagy könyvtár, továbbá a Nagytemplom megtekintése. Ezután kiki szállására hazatér.
6. Este $\frac{1}{2}$ 9 órakor kezdődik a szerb dalos testvérek jótékonycélú hangversenye a „Bika“ disztermében, a debreczeni Kossuth-szobor s felerészben a debreczeni egyetem javára.
7. Hangverseny után táncz hajnalig.

III-ik nap Junius 4. Hétfő.

1. Délelőtt $\frac{1}{2}$ 11 órakor matinée az „Arany-Bika“ disztermében — Weszprémy Zoltánné: Csanak Ilona urnó védnöksége alatt — a „Magyar Iparvédő egyesület“ javára.
2. Délben 1 órakor diszebéd a vendégek tiszteletére a „Nagyerdő Vigadó“ termében.
3. Délután a pünkössti népmulatság megtekintése.
4. Este $\frac{3}{4}$ 10 órakor indulás a nagy vasuti állomásra. Elbucsuzás. (A vonat indul 10 óra 35 perczkor.)

A hangverseny.

Pünkösdi vasárnapján este $\frac{1}{2}$ 9-kor hangverseny és pünkösdi hétfőjén délelőtt $\frac{1}{4}$ 11 órakor matinée lesz a Bika disztermében, amelynek műsora a következő: 1. nap. Jun. 3. este $\frac{1}{2}$ 9 óra.) 1. II-ik Zsoltár. Malaskin. Előadja az ötven tagu szerb vegyes-kar. 2. „Hajduk Velykó“. (A szerb népdalok hőse.) Mokranjatz Steva-tól. Solóének, vegyes-kar kísérettel. 3. Ó-szerb népdalok. Mokranjatz Steva-tól. Előadja a szerb vegyes-kar. 4. Magyar népdalok. Többektől. Soló-ének a szerb vegyes kar kísérettel. 5. Brown John hegedűművész solója. Szünet. 6. Ochrid-vidéki szerb népdalok. Mokranjatz Sz.-tól. Előadja a vegyes-kar. 7. a) Rozmaring. b) Polka Brahms-tól. Előadja a vegyes-kar. 8. Keleti (török) dalok. Mokranjatz St.-tól. Előadja a vegyes-kar. 9. Dalmát partvidéki szerb népdalok. Mokranjatztól. Előadja a vegyes kar. Műsor után táncz, Rác Károly és fia zenekara kísérete mellett.

2. nap. Jun. 4. d. e. $\frac{1}{2}$ 11 óra.) 1. V-ik zsoltár, Lirin P.-tól. Előadja a vegyes-kar. 2. Bitolja vidéki szerb népdalok. Mokranjatz St.-tól. Előadja a szerb vegyes-kar. 3. Cziganýélet. Schumantól. Előadja a vegyes-kar zongora kísérettel. 4. Magyar népdalok. Többektől. Soló-ének, vegyes-kar kísérettel. 5. Brown Johnes hegedűművész játéka. Szünet. 6. „Kossovo Polje“ (rigómező) vidéki szerb népdalok. Mokranjatz St.-tól, előadja a vegyes kar. 7. Szerb szerelmi népdalok. Mokranjatz-tól. Bassus soló, zongora kísérettel. 8. a) Szerb népdalok. „Syrmiánból“, b) „Kecskepásztor“ (szerb népdal) Mokranjatz-tól. Előadja a vegyes-kar. 9. Szerb népdalok. Mokranjatz St. tól. Előadja a vegyes-kar.

A rendező bizottság állandó permanenciában van s nagy apparátussal dolgozik a vendégek fogadtatásán.

A helyivasut és a Tanács.

A városi Tanács átírt a helyivasut igazgatóságához kifogást emelve a nyári menetrend ellen, azt kívánva, hogy az igazgatóság sűrűbben járattassa a vonatokat. A helyivasut igazgatósága a városi Tanács átíratára a következő választ adta:

Tekintetes Tanács!

Vettük a tekintetes Tanácsnak 5370—1906. szám alatt f. évi május hó 7-én kelt határozatát, melyből sajnálattal vettünk tudomást arról, hogy az általunk bemutatott nyári menetrend jóváhagyását megtagadni méltóztatott.

Bár mint a multban főtörekvésünk volt, úgy most is az, hogy a tekintetes Tanács, illetve a város közönsége igényeitőlünk telhetőleg kielégíthessük: ezuttal sajnálattal ugyan, de ki kell jelentenünk, miszerint a Tekintetes Tanács által óhajtott sűrűbb forgalom berendezésére képelenek vagyunk.

Amint az bizonyára a tekintetes Tanács előtt is ismeretes, a mult évben — a jövőre nézve minden jogi prejudicium nélkül vállalkoztunk arra, hogy a 12 perces forgalmat berendezzük. Tettük azt a tekintetes Tanács óhajlására, tisztán közérdekből, kísérletképpen és azért, hogy a város közforgalmi viszonyának javítására irányuló készségünket kimutassuk. Hogy milyen súlyos áldozatainkba kerültek ezek a kísérleteink, kitűnik az 1905. évi pénzügyi eredményeinkből, melyekből megállapíthatjuk, hogy 1904-ben a 15 perces forgalom mellett személy- és teherforgalmunkból bevételeink kitétek 187,174 kor. 10 fillért. Ennek ellenében üzleti-, forgalmi- és pályafentartási kiadásaink kitétek 95,151 kor. 1 fillért. Ezzel szemben 1905. évben a 12 perces forgalom mellett bevételeink 185,122 kor. 12 fillért, kiadásaink azonban 128,372 kor. 87 fillérre szöktek fel.

Világos ezekből az adatokból, hogy az üzemkiadások ily rohamos emelkedése majdnem kizárólag a sűrűbb forgalom-igényelte aránytalan terhekre vezethető vissza, amely terhekkel szemben bevételeink arányosan nem emelkedtek, ugyannyira, hogy míg az 1904. évben üzemfeleslegünk 47,321 kor. 28 fillérre rugott, azaz 1905. évben 14,820 kor. 59 fillérrel esett vissza, minek következtében az évek hosszú során át fizetett 7%-os osztalékkal szemben tavaly csak 3%-os osztalékot voltunk képesek fizetni.

A tekintetes Tanács előtt a tavalyi balsikerek után talán felesleges bővebben indokolnunk, hogy a sűrűbb forgalommal való további kísérletezés társaságunkra nézve egyenesen végzetessé válhatnék, miért is annak bevezetésére — amire egyébként kötelezve nem vagyunk — nem is vállalkozhatunk.

Kérünk kell a tekintetes Tanács az iránti óhajlásának elejtését, egyrészt a fent hivatkozott határozatban is érintett ama technikai nehézségek miatt is, amely nemcsak a 12 percesnél sűrűbb, de magát a 12 perces forgalmat is alig keresztülvihetővé teszik, másrészt pedig, mivel a fentebb említett számadatok, amelyből az egyedül igazságos következtetést vonhatni le a város közforgalmi igényeinek mértékére nézve, minden kétséget kizáró módon azt bizonyítják, hogy a jelenleginél sűrűbb forgalom berendezésére a város közönségének szüksége egyáltalában nincsen. Mert ha tényleg fenforogna ennek a szüksége, úgy a közönség tavaly sűrűbben közlekedett vonatainkat természetesen fokozott mértékben igénybe is vette volna, ami viszont okvetlen kifejezésre is kellett volna, hogy jusson az éppen ellenkező bizonyítékot nyújtó üzem-eredményekben.

Mindezek az okok, de kiváltképpen azok a súlyos anyagi megpróbáltatások, amelyek bennünket tavaly értek, a sűrűbb forgalom bevezetése révén, azt az elhatározást érlelték meg bennünk, hogy a sűrűbb forgalom bevezetésére nem vállalkozhatunk és tisztelettel kerjük a tekintetes Tanácsot, hogy — sajnos — mindenjóakaratumk mellett sem teljesíthető eziránti óhajától elállani és a bemutatott nyári menetrendet jóváhagyni máltóztassék.

*

A városi Tanács a helyivasut átíratát véleményezésre kiadta Magoss György dr. tiszti főügyésznek, aki mihelyt elkészíti jogi véleményét, visszaterjeszteni az iratokat a Tanácshoz.

A vármegyéből.

— **Abauj-Torna vármegye** október 17-ike óta a héten tartotta első közgyűlését Rakovszky főispán elnöklésével, a bizottsági tagok nagy részvételével. A főispán üdvözlővén az egybegyűlteket, Ferdinándy aljegyző fölolvasta az alispáni jelentést, amely röviden ismerteti a törvénytelen hatalom által a vármegyére erőszakolt tisztviselők működését. Ez abban nyilvánult, hogy mind az alispáni, mind az árvaszéki hivatalban tömérdek restanciát hagytak, e mellett könnyelműen sáfárcodtak a megyei pénzalapokkal, különösen a háztartási alap állása mutatja megdöbbentően költségesüket. Ennek az alapnak irodaszükséglet címén egész 1906. évre szóló fedezetét már az első három hónap alatt teljesen kimerítették. A kivándorlásról szólva, örvendetesen konstatálja az alispáni jelentés az utlevél iránt való kérvények számának csökkenését, míg 1905-ben 5311 kérelmezett, ez évben csak 1469. A jelentést tudomásul vették. Következett az alispán-választás; Puky Endre főjegyzőt választották meg alispánnak.

— **Szatmár vármegye**, mint Nagykárolyból jelentik, f. hó 30-án tartotta első tavaszi közgyűlését. Falussy Árpád dr. főispán lelkes ováció között foglalta el az elnöki székét és megnyitó beszédében visszapillantást vetett az elmúlt napokra és végül figyelmeztette a bizottsági tagokat, hogy nyugodt megfontolással vegyék majd elbírálás alá azoknak a tisztviselőknek az ügyét, akiket az a gyanu terhel, hogy az önkényuralom alatt nem viselkedtek korrektül. Azután a választások következtek. Alispánná egyhangulag Ilosvay Aladár főjegyzőt, főjegyzővé Pécsy István dr. erdődi főszolgabíró, erdődi főszolgabíróvá Erdős Róbert szolgabíró, és szinyérváraljai főszolgabíróvá Pécsy László szolgabíró, szolgabírákká Jeszenszky Béla, Galgóczy Árpád, továbbá Teleki Jenő grótot és Domahidy Pált választották meg. Azután a főispán felhívására a közgyűlésből az összes bizottsági tagok elmentek annak az emléktáblának a leleplezésére, amelyet a városi tanácsosok helyeztek el annak emlékére, hogy a megyei közgyűlést december 28-án ott volt kénytelen megtartani. A leleplezésnél a beszédet Luby Zsigmond országos képviselő mondotta.

— **Nyitra vármegye** a héten tartotta rendes tavaszi közgyűlését Markhot Gyula főispán elnöklésével. A főispán ezuttal tartotta székfoglalását. Hosszabb beszédben ismertette programját. Nem az ígéretek, de a tettek embere lesz, munkájában csak azokra számít, kik beleillenek a politikai kormányzat mai keretébe. Híve az alkotmány-pártnak és szabadelvű a szó valódi értelmében. Politikai ellenfeleit nem fogja ellenségnek tekinteni és senkit sem fog üldözni, aki politikai pártállását nem osztja. Tisztelni fogja szólásszabadságot. Eltörli a személyi kultuszt, felekezeti különbséget nem ismer. Minden egészséges, hazafias czélú társadalmi mozgalom számíthat teljes támogatására. Jó közigazgatást ígér. Nem fog alispán és vármegye jogkörébe avatkozni illetéktelenül. A nemzeti irányban való haladás híve és erős magyar érzés fogja vezetni minden cselekedetében. A nemzetiségi kérdés megoldása állami feladat. Semmiféle szeparalizáló törekvést nem fog megtűrni. Meg kell értenie mindenkinek, hogy a megyében más törekvés, mint amelynek nemzeti alapja van, nem érvényesülhet és a magyarság állami szupremációjára előtt mindennek meg kell hódolnia. A közönség nevében Ozorai József biztosította a főispánt a vármegye bizalmáról. Alispánná az egyedüli pályázó Turchányi Ödön érsekújvári járási főszolgabíró egyhangulag megválasztották.

— **Hunyad vármegye** f. hó 29-én tartotta rendes tavaszi közgyűlését Pogány Béla alispán elnöklésével. A gyűlés rendkívül népes és viharos volt. A román nemzetiségi bizottsági tagok erősen támadták a hatóságot és meginterpellálták az alispánt, mert a dobrai választáson a csendőrség, szerintük, erőszakoskodást követett el. Hasonló okból támadták Bornemissza báró jövendő főispánt is. A román nemzetiségi részéről a támadásban résztvettek Vlád Aurél dr., Botescu Viktor dr. és Damján Vazul bizottsági tagok. A magyarság részéről felszóltak Ajtay Aladár dr. és Szentiványi Gábor országgyűlési képviselők, kik visszautasították a támadást és alaptalannak mondták a fölhozott vádakat. Ezután a főszoigabirák és szoigabirák megválasztására került a sor, mely alkalommal Finna Jánost választották meg dobrai és Bernát Bélát hátszegi főszoigabirákká. Szolzabirákká választották Bartha Dezső dr. és Barcsay Ákos.

Hirek.

— **Meghívó.** A Csokonai kör választmánya 1906. évi június 1-én, pénteken 5 órakor ülést tart. **Tárgyak:** 1. Az évi jelentés bemutatása. 2. Az 1906. évi költségelőirányzat. 3. A tisztújítás előkészítése. 4. Jelentések.

— **Panasz a bérkcsisok ellen.** Panaszos levelet kaptunk, melynek beküldője elmondja, hogy a debreczeni bérkocsisok, különösen az esti órákban, tulkövetelők és éjjel-nappal egyformán durvák a közönséggel szemben. Ez ellen mincs más orvosság, mint bejelenteni az illetőket a rendőrségnél, ahol bizonyosan elveszik megérdemelt büntetéseiket. Nehány esetben alkalmazandó pénzbüntetés majd illemre tanítja őket és ha ez sem használ, majd kigyógyítja őket durvaságukból a hajtsai engedély megvonása.

— **Az iparos tanoczkutatás és a kamara.** A debreczeni kereskedelmi és iparkamara legközelebb tartott ülésében városunk iparos tanoczkiskolájának szervezetére és tantervére vonatkozó elvi álláspontját a következőkben összegezte: 1. A szakirányu tanítás minél erőteljesebben fejlesztett csoportosítással keresztül viendő. 2. A tanórák nappaliak legyenek. 3. Az iskola önálló igazgatás alatt a szakirányu tanítást erre képzett tanerőkkel végezze. 4. Az általános elemi ismeretek a mai alapon óradijas tanítókkal végezhetők. 5. Az építő iparosok téli tantolyamai intenzív nappali tanító módszerrel rövidebb időre szoritandó. Megbizta a közgyűlés az elnökséget, hogy ilyen elvi alapon dolgozza ki az iskola szervezeti szabályzatát és tantervét s azt teljes részletességgel állapítsa meg.

— **Iskolatársak harmincz éves találkozója.** Felkérjük mindazon iskolatársakat, kik az 1876 évben a debreczeni ev. ref főiskolában érettségi vizsgát tettek, hogy a folyó 1906-ik év június hó 29-én tartandó 30 éves évfordulati összejövetelen megjelenni sziveskedjenek. Kérjük továbbá volt iskolatársainkat és barátainkat arra, hogy akik ezen összejövetelen megjelenni óhajtanak, legyenek szivesek lakhelyöket, foglalkozásukat dr. Horváth Károly közkórházi főorvossal tudatni, ki a megállapodásokat az összejövetel programját illetőleg annak idején mindenkivel tudatni fogja. Kérjük egyuttal kedves tanuló társainkat, hogy azon tanuló társak lakczimét, kiét tudják, velünk közölni sziveskedjenek. Debreczen, 1906 május hó 26-án. Király Gyula városi tanácsnok, dr. Medgyaszay Dezső árvaszéki ülnök, dr. Horváth Károly közkórházi főorvos, Eröss Lajos akadémiai tanár, Sepsi Dezső árvaszéki ülnök.

— **Köszönetnyilvánítás.** Egy magát megnevezni nem akaró adakozó 4 tanyai iskola szorgalmas növendékei között kiosztandó vizsgai ajándéku 24 drb. kölöntéle értékű könyvet juttatott kezeimhez, mely nagy lelku ajándékáért fogadja hálás köszönetemet. Oláh Károly, tanácsnok.

— **A népkönyha számadása.** A város által fentartott népkönyhát a télen ismét a debreczeni jótékony nőegylet vezette. Szücs Kálmán pénztáros beteresztette számadását a városi tanácshoz, mely főbb tételeiben így hangzik:

Bevételek. Debreczen sz. kir. város adománya 3827 kor. 52 fillér. Hagyományok és adakozások 565 kor. A Kövesdy-féle alapítvány kamata 38 kor. 04 fillér. Fizetéses ebéd jövedelme 102 korona 40 fillér. Kiadások. Igazgatás és felügyelet, felügyelőnő fizetése 250 kor.; fa, füszer, élelmezés 4499 kor. 48 fillér. Kiszolgáltatott 31,847 adag étel, egy-egy adag került 14-92 fillérbe.

— **Meghívó.** A debreczeni kegyes tanítórendi róm. kath. főgimnázium önképzőköre 1906 június 2-án, délután 5 órakor, az intézet disztermében záróünnepet tart a következő tárgysorozattal: 1. Kéler B. Alföldi bucsuhangok. Előadja a főgimnáziumi énekkar. 2. Beszéd. Mondja Faust Imre VIII. o. t., az önképzőkör elnöke. 3. Weber. Czigánykar a Preciósából. Előadja a főiskolai ének- és zenekar. 4. Váradi A. Az utolsó sor. Szavalja Korondi Károly VI. o. t. 5. Szent-Gáli, Prónai. Rákóczi zászlaja. Melodráma. Szavalja Maugner Arthur VIII. o. t., zongorán kíséri Brück Emil VII. o. t., hegedün Erös Henrik VI. o. t., gordonkán Brück István VI. o. t., harmoniumon Husz Ödön VI. o. t. 6. Meyer Helmond. Roccocó szerenád. Előadja a főgimnáziumi énekkar. 7. Beszámolás az önképzőkör egész évi működéséről: a) Főjegyzői jelentés. Felolvassa Maugner Arthur. b) A pályázatok eredményének kihirdetése és a jutalmak kiosztása. 8. Magyar népdalok. Előadja a főgimnáziumi ének- és zenekar. 9. Rudnyánszky Gy.: A műkedvelő fotografus. Monolog. Szavalja: Balla Gergely VIII. o. t. 10. Rákóczi induló. Előadja a főgimn. zenekar.

— **Debreczeni nyomdászok nyári táncmulatsága.** Egy pár nap választja el a szórakozni szerető közönséget egy igazán jó mulatságtól. Ugyanis a debreczeni nyomdászok mindenkor kedélyes és jól sikerült estélyei száma szaporodik egygyel június 3-án, pünkösöd első napján, mely a Dobos-pavillon nagy termében fog lezajlani. A közönség közt tapasztalható érdeklődés azt mutatja, hogy ez a nyári tánczvigalom jobban fog sikerülni a nyomdászoknak minden eddig tartott mulatságánál. Ezzel szemben a rendezőség is elkövet mindent, hogy a nyomdász mulatságok egyre fokozódó jóhíre megmaradjon. Jegyek előre válthatók Mihály Sámuel, Hegedüs és Sándor papir, Horváth Gusztáv órás, Halász Árpád és Kárpóli Kázmér fodrász üzletében.

— **Kiadó lakás.** A Péterfia u. 14. számú ház udvarán egy lakás — irodának igen alkalmas — minden órán kiadó.

— **Köteles-e a postás levenni a sapkáját?** Ezzel a kérdéssel foglalkozott utóbb a bpesti királyi ítélőtábla egy különben jelentéktelen bünpör keretében, amelynek előzményei a következők:

Az elmúlt télen Lengyelfi Jenő kerületi kéményseprőmester lakásába jött Szalay József postás, hogy egy ajánlott levelet kézbesítsen. A postás, mikor a lakásba lépett, nem vette le a sapkáját, ami mód nélkül boszantotta Lengyelfit.

— Vegye le a sapkáját, ha a lakásomba lép — szolt a postásra.

— Ez nem kötelességem, válaszolta a postás.

— Vegye le, mert leütöm a fejről! — kiáltotta haragosan Lengyelfi.

— De biz' nem veszem én le!

A kéményseprőmester erre leütötte a sapkát a postás fejéről.

Szalay József postaszolga panaszára az ügyészség hatóság ellen való erőszakért vádat emelt a kéményseprőmester ellen, a törvényszék azonban fölmentő ítéletet hozott azzal a megokolással, hogy a vádlott cselekménye nem ütközik a büntetőtörvénykönyvbe, hiszen nem bántotta, sőt szándékában sem volt bántani a postást, csupán a sapkáját legyintette le, amihez az illem szempontjából joga volt. A budapesti királyi ítélőtábla Frenreisz István elnöklésével, Haupt Albert bíró előadásában, most foglalkozott a különös ügygyel és jóváhagyta az elsőbíróság fölmentő ítéletét.

— **A szerb dalosok Debreczenben.** A pünkösdi ünnepek alatt ritkaságszámba menő műélvezetben lesz része a debreczeni közönségnek. Mint ismeretes, a szerb dalos szövetség tagjai érkeznek hozzánk hangversenyt tartani. Egyben visszaadják a látogatást a debreczeni dalárdának, amely évekkkel ezelőtt Belgrádban hangversenyezett.

A rendező bizottság az előkészítés minden munkájával készen van. A fogadtatás, a dalosok itt időzése, mind, ünnepek keretében történik meg. A szerb dalosok szombaton este érkeznek Debreczenbe. Ez albalommal a vasutnál Debreczen város részéről a polgármester fogja fogadni a vendégeket.

Vasárnap este lesz az első hangverseny. Hétfőn délelőtt pedig matiné, amelynek jövedelmét a debreczeni iparvédő egyesület javára fordítják.

A dalos vendégek előhírnöke Milovánovits Gyóka szerb udvari főintendáns, a dalos-szövetség elnöke, Debreczenben időzik. Az ünnepléseket előkészítő bizottság tagjai ülésén is részt vett s utbaigazításokat adott az egyes kérdésekben.

Mint hírlik, a szerbek vegyes kara huszonnyolc nő és huszonhat férfi tagból áll. A kar meglepő precizitással adja elő a legszebb zenedarabokat.

A hangversenyt tudvalevően az országos Tulipán-kert védő egyesület javára rendezik. Ez volt ugyanis a szerb dalosok határozott kívánsága. E célból küldöttség jelent meg Wessprémy Zoltán főispán neje, hogy a Tulipánkert hangverseny védnökségét elfogadja. Wessprémy Zoltánné a küldöttség előtt szíves készséggel kinyilatkoztatta, hogy a megtisztelő meghívást elfogadja.

— **A gyáripárosok országos szövetsége helybeli fiókja a napokban tartotta ülését Szántó Győző elnöklete alatt.** Fontos határozatot hozott a munkáslakások ügyében. Kiindulva abból, hogy a drága és rossz lakás az elégedetlenségre ugyanis hajló munkás elemre nézve számos elégedetlenségi okot rejt magában és viszont a jó és olcsó lakás a szegény nép elégedett élet folyásának egyik legfontosabb előfeltétele: igazgatósága útján megkeresi a kormányt, hogy munkáslakhelyek építtetésére közterületeket bocsásson rendelkezésre, mert a telekárhullámlás a legfőbb oka a lakás drágaságának és a sokféle lakás uzsorának. Azon tapasztalatból, hogy nyersfaanyagunk tulságos mértékben vitetik ki az országból és kivált elsőrendű anyagban szinte inség tapasztalható, felírt az igazgatósághoz, miszerint ezen állapot orvoslása iránt gondoskodás történjék, lévén e nagy kivitelnek főoka az, hogy fakitermelőinkre nézve előnyösebb a fát nagy mennyiségben kivinni, mint itthon — fejletlen iparunk miatt — detail árusítással bibelődni. A következő ügyekben mind gyakoribbá váló panaszos állapotokat is megtárgyalta s e részben a helyi vállalatok némi védelme iránt a tanácshoz átír. A gyárosok érintkezése a fogyasztókkal némely helyen ujabban ügynökök és kereskedők közti oly egyezményekkel korlátoztatik, hogy a ke-

reskedők helybeli ügynököktől vásárolnak csak, ez ellen állást foglalt. Tárgyaltatott még több érdekes tárgy. A gyűlésen számos tag vett részt.

— **A 3. honvédgyalozred új parancsnoka.** A debreczeni helyőrség körében nagy szenzációt keltett a hivatalos lap keddi számának közlése, amely arról szól, hogy a király a 3. gyalozredhez új parancsnokot nevezett ki.

Az új parancsnok Liszkay József a nagyszebeni honvéd ezred létszámfeletti ezredese, igazi katona és ami fő, magyar ember. A királyi kegy tehát érdemes férfit tüntetett ki. Liszkay József a honvéd főreáliskola parancsnoka volt.

A hivatalos lap e kinevezésén kívül még egy másik kitüntetés is közöl, amely minket debreczenieket igen közelről érint. A hivataloslap jelenti, hogy Wieber Adorján debreczeni honvéd ezredet a király a 76. gyalog dandár parancsnokává nevezte ki Szegedre. Wieber kinevezése nagy örömet keltett Debreczenben és mindenfelé őszintén sajnálják távozását.

A harmadik kinevezés Rónai Horváth Jenőnek az 5-ik honvéd kerület parancsnokává történt kinevezéséről szól. A magasrangú tiszték távozása és az új parancsnok megérkezése már a napokban meg fog történni.

A tisztikar, mely nagy szeretettel vette körül a távozó ezredeseket, meleg ünnepek között vesz bucsut távozásuk alkalmából. Ugyancsak szép ünnepély keretében fogadja a honvédezred új parancsnokát, Liszkay Józsefet.

— **Felhívás hadköteleseknek.** Minthogy az 1905. évre kiállítandó ujonczok az egybehívott országgyűlés által rövid időn belül meg fognak ajánlatni, a m. kir. honvédelmi miniszter urnak folyó évi 31,600. és 32,000. számú körrendelete alapján felhivatnak úgy a debreczeni, valamint a városunkban tartózkodó idegen illetőségű 1884—1883. és 1882. évben született ifjak, hogy amennyiben eddig még nem jelentkeztek volna, vagy pedig a katonai ügyosztálynál bejelentett lakásaikat időközben megváltoztatták, haladéktalanul jelentkezzenek, hogy a folyó évi június hó 11, 12, 13, 14, 15. és 16. napján városunkban megtartandó fősorozáshoz akadálytalanul megidézhetőek legyenek.

Utóbb említett miniszteri körrendelet alapján értesítenek továbbá fenti évfolyamokba tartozó állítás kötelesek, hogy azok, kik június hó 11-től június hó 26-ig besoroztatnak, az 1905. évi ujonczjutalékba számíttatnak s így összes szolgálati kötelezettségükönél egy évet, tényleges szolgálathoz pedig több hónapot nyernek; hogy azonban ezen kedvezményben az állításkötelesek lehetőleg egyenlően részesíthetők legyenek, honvédelmi miniszter ur megengedte, hogy az 1884—1883. és 1882. évfolyamhoz tartozó állításkötelesek személyazonosságuk megállapítása után tartózkodási helyükön is soroztathassanak.

Minthogy pedig városunkban és ennek határterületén ily idegen illetőségű hadkötelesek igen nagy számmal vannak s szerény anyagi viszonyaik, vagy egyéb körülményeik következtében illetőségi helyükre a fősorozáshoz haza nem utazhatnak, felhivatnak, hogy városunkban leendő soroztatásuk előkészítése végett személyazonosságukat igazoló okmányaikkal (születési anyakönyvi kivonat, cselédkönyv, munkakönyv, munkás igazolvány, illetőségi bizonyítvány, stb.) a városi Tanács, katonai és illetőségi ügyosztályánál (Városház, emelet, 19. szám.) mielőbb saját jól felfogott érdekükben jelentkezzenek.

A városi Tanács katonai és illetőségi ügyosztálya.

— **Védekezés a földrengés ellen.** Az utóbbi időben oly gyakran megisméltető földrengések ismét felszínre hozták azt a kérdést, hogy nem lehetne-e valami uton-módon ez óriási szerencsétlenségek ellen védekezni, vagy legalább is azoknak pusztító hatását csökkenteni. E kérdésre Milne

angol tanár, aki elismert szak tekintély a seismologia terén, adja meg a választ, még pedig olyképpen, hogy a földrengések ellen tényleg lehet védekezni, még pedig elég egyszerű módon. Theoretikus tapasztalatok bizonyítják, hogy ott, ahol mocsarak vagy lápok vannak, esetleg ahol a talajt csatornák vagy mély árkok szakítják meg, a földrengés pusztítása sohasem volt oly nagy mérvű, mint szilárd egyenletes talajon. Ezt már az ókori emberek is megfigyelték, akik pedig aligha foglalkozhattak a seismologia titkaival. Bizonyítja ezt az, hogy például az epeusi Diana-templomot szándékosan egy szakadék szélére építették. — A római kapitóliumot a földrengés rombolásától állítólag a katakombák mentették meg. Reclus Elisee följegyzései szerint a régi görögök és rómaiak is tudták már, hogy az üregek, kutak, mély árkok a mellettük épült házakat megóvják a földrengés pusztításától. A capuai híres tornyot a körülötte levő számos kut mentette meg egy földrengés alkalmával a rombadőléstől. Vivenics megállapította, hogy a rómaiak a Capitolium építésénél azért ástak több kutat, mint amennyit kellett volna, hogy egy esetleges földrengés erejét csökkentsék. Tokio egyes városrészeit is a keresztülkasul húzó árkok mentették meg már több ízben a földrengés borzalmaitól. Ezekből a példákban tehát egész joggal feltételezhető az, hogy az árkok, csatornák vagy gödrök ellensúlyozzák a földrengés hatását. Milne tanár erre a körülményre felhívja most különösen a san-franciskóiak figyelmét, akik valószínűleg nem is fogják elmulasztani, hogy ily uton biztosítsák épületeiket egy esetleg újból bekövetkező földrengés ellen.

— **A szegény emberek ruhája.** Minden esztendőben ilyen időtájban meg szokta tenni intézkedéseit a város, hogy az elkövetkező télen a szegény emberek ruházata ügyében döntsön. A város szegényügyi bizottsága Oláh Károly elnöke alatt tartott ülést, amelyen a szegények ruhaszükséglete tárgyában határoztak. A ruhaszállításra Kontsek Kornél, Fekete Adolf és Mayer János adtak be pályázatot. A bizottság a szállítással Mayert bizta meg, aki a legolcsóbb ajánlatot tette.

— **Kiesett a kisvonatból.** Könnyen végzetessé válható, sajnálatos baleset érte Bernáth Lajos városi hivatalnokot. Künn volt a Nagyerdőn és onnan kisvonaton jött hazafelé, miközben a Simonyi-uton a Simonffy-villa előtt kiejtette a vonatból sétapálcáját. Hirtelen kihajolt a kocsiból, a bot után kapott, azonban oly szerencsétlenül, hogy a mély kihajlás következtében kibukott a vonatból és egy hajszálon mult, hogy balesete végzetes kimenetelűvé nem vált. A feje ugyanis a gyorsan tovairamló vonat kerekeitől alig esett távolabb, mint egy arasznyira. A balesetet nyomban észrevették s megállították a vonatot. Az első segélyben dr. Hütter orvos részesítette, aki megállapította, hogy külső zúzódásokon kívül veszélyesebb sérülései nem estek.

— **Felhívás Debreczen város iparosaihoz.** Miután a Piacz-utca 27-ik szám alatt (városi bérház) uri- és női divatáru üzletemet megnyitottam, ezzel kapcsolatosan mindenféle magyar ipari készítményeket is raktáron tartok és annak elárúsítását, közvetítését elvállalom. Felhívom tehát azon tisztelt iparos mestereket, akik ilyesmikkel foglalkoznak és készítményeiket forgalomba hozni óhajtják, hogy üzletemben jelentkezni sziveskedjenek. Tisztelettel Aszmann Ferencz.

— **Magyarország népességi statisztikája.** Irta: Kenéz Béla dr. miniszteri s. titkár. Megjelent a Stampfel-féle Tudományos Zsebkönyvtárban (174—177.). Ára 2 kor. 40 fillér. E munka megírása valóban hézagpótló vállalkozás volt, mert irodalmunkban több mint husz év óta nem jelent meg a népesség állapotát és hullámozását ismertető tudományos rendszerbe foglalt nagyszabású műve. Kenéz dr. a legújabb idők terjedő adatkészlet alapján alkotta meg művét, teljesen kihasználva a hivatalos népmozgalmi statisztikának az anyakönyvvezetés államosítása alkalmával

megnyitott, de eddig ki nem aknázott kincsesbányáját. Ámde a szerző nem elégedett meg pusztán a hazai állapotok felsorolásával, beleállította azokat a nemzetközi adatok világosságába is, mindenütt bő párhuzamot vonván hazánk és az összes külföldi államok között. Bőségesen méltatja a kivándorlásnak, sajnos, egyre fokozódó jelenségeit is, úgy saját hivatalos adatgyűjtéseinek, mint a külföldi kutfők alapján, de kiterjeszkedik a bevándorlásokra is. Nálunk, hol a népesség különböző fajok keveréke, az egyes nemzetiségek számbeli, gazdasági és műveltségi viszonyok szerint való megismerése különös fontossággal bír, amely körülmény e mű elolvasását minden művelt embernek kötelességévé teszi.

— **Amerikai kereskedők életbiztosítása.** A világon létező összes biztosító intézetek közül bizonyára az amerikai intézetek azok, amelyek a legjobb ügyfelekkel dicsekedhetnek, akik mind a kereskedő világ gazdag pénzfejedelméi közül kerülnek ki. James L. Coltage 1 és félmillió dollárra biztosította az életét s utána sorakoznak G. W. Wanderbill 1.000.000, Delmont 600.000, Curdy 500.000, Greene 500.000, Depev 500.000, Lauterbach, Perkins, Collier 300—300 ezer dollárral, míg valamennyit tulszárnyalja Fisk, aki 2.000.000 dollárra biztosította életét halála esetére. A filadelfiai Vanemakor családjának 3.855.000 dollárt fog kifizetni a biztosító társaság, amely összeg meglehetősen biztosítja a család megélhetését a családfő elhalálása esetére. Érdekes, hogy amíg a kereskedők között alig akad, aki több kevesebb összeg erejéig nem biztosította volna életét halála esetére, addig az igazi nagyok, aminők Carnegie, Rockefeller és még sokan, egy fillért sem költenek ilyen célra és nem biztosítják ilyen alakban a családjaikat. Ők meg vannak elégedve a vagyonukkal, amelyből jut annyi életbiztosítás nélkül is, hogy hátramaradotaik gond nélkül megélhetnek.

— **Április hó 15-én megnyitott a nagyerdei gyógyfürdő.** Hányan vannak városunkban is, akik elmennek hidegvíz kurára messze idegenbe, tengerpénzt áldozva, holott a hidegvízgyógyimódot ép úgy használhatnák a Nagyerdőn, hol a vizgyógyimód minden modern eszköze, a fürdőbélő elismert szaktudománya, lelkiismeretes gyógykezelése rendelkezésükre áll. A fürdőbélő Balkányi Ede dr. főorvos a legnagyobb áldozatkészséggel tartja fenn a fürdőt, nagy költséggel felszerelte azt a modern higiénia minden eszközével és oly olcsó áron kuráltathatja magát mindenki, mint sehol a világon. A víz alkalmazása gyógycélokra, hőmérsék-, alak- és időtartam tekintetében oly sok változatosságot enged, hogy azt a legkülönbözőbb betegségeknek eredménnyel alkalmazhatjuk. Általában a vizgyógyimód edzőleg, életőleg és erősítőleg hat. Az anyagcsere fokozódása, az idegrendszernek kedvező befolyásoltatása által a beteg szerveknek megváltozott működésük idéztetik elő. Sem fiatalja, sem öregje nem zárandó ki a hidegvízgyógyimód alól. A fiatal szervezet erőteljesebben fejlődik és gyarapszik mellette, míg a magasabb korban a hanyatló erőket felélenkíti és a lassan működő szerveket felfrissíti. Eredményt alkalmazható tehát a vizgyógyimód és annak különféle alakja: 1. Súlyos betegségek utáni elgyengüléseknél. 2. Erősödési és edzési szempontból, a légzőszerveknek huruto állapotra való hajlamánál. 3. Táplálkozási zavaroknál, u. m. vérszegénység-, sápkór-, kövesség-, köszvény-, görvélykór- és cukorvizelésnél. 4. Gyomor-, bél- és máj betegségeknek. 5. Vérkeringési zavaroknál, vértolulás- és aranyeres bántalmaknál. 6. Rheuma- és idegbántalmaknál. 7. Az idegrendszer megbetegedéseinek, a neurastheniánál, ennek sokoldalú jelenségeinek, a mint: fejfájás, szédülés, fejnemés, levertség, szellemi és testi kimerültség, álmatlanság, asthma, ideges szívbántalmak, a gyomor-, bél- és nemi szervek neurastheniájánál, hysteriánál, Basedow-féle betegségnél, görcsös és hűdéses állapotoknál. — A nagyerdei hidegvízgyógyintézet modern és czélszerű berendezése, fekvése és kitünő puha vize fölötté alkalmas tényezők a vizkurának sikeres használatára. Fővárosi szakértői személyzet végzi a teendőket, az árak mérsékeltek. Orvosi felügyelet. Az intézet egész nap nyitva férfiaknak: d. e. 9 óráig és d. u. 5—8 óráig; nőknek: d. e. 9 órától d. u. 5 óráig. Kiki keresse meg elvesztett egészségét a nagyerdei hidegvízgyógyintézetben

Uri divat, kalap és fehérnemű üzlet Békés Lajos Debreczen, Piacz-u. 44. dr. Ujfalussy-ház. Angol női bluzsokat, férfi fehérneműket és kelenyüket mérték szerint a legszebb kivitelben készít.